

MOESGÅRD
MUSEUM

Til Folketingets Kulturudvalg

Protector

*Hendes Majestæt
Dronning Margrethe II*

Orientering i forbindelse med foretræde for Kulturudvalget den 28. april kl. 10.15.

Ny udstillingsbygning til Moesgård Museum

Igennem en årrække har der været arbejdet med planer om at udvide Moesgård Museum med en ny udstillingsbygning. Moesgård Museum og Aarhus Universitets "Institut for Antropologi, Arkæologi og Lingvistik" har til huse på herregården Moesgård syd for Århus, men pladsen er trang, og der er ikke mulighed for i tidssvarende rammer at præsentere de mange enestående arkæologiske fund og etnografika, som museet ligger inde med.

Planlægningsarbejdet er nu gået ind i den sidste fase. På baggrund af en arkitektkonkurrence og udpegningen af et vinderprojekt i oktober 2005, tilsagn om solid økonomisk støtte fra en række private fonde til byggeriets gennemførelse og tilsagn fra det offentlige om dækning af de øgede driftsomkostninger, besluttede museets bestyrelse i 2008 at igangsætte detailprojekteringen af den nye udstillingsbygning. Hovedprojektet forventes afsluttet den 29. juni d.å., hvorefter projektet sendes i udbud. Tilbudsperioden afsluttes i september d.å. og den forventede byggestart vil være i oktober/november i år. Åbningen af det nye museum er planlagt til 2013. Alt dette under forudsætning af, at finansieringen er på plads.

Det er første gang i mange år, at der i Danmark arbejdes på at opbygge et nyt kulturhistorisk museum helt fra bunden. Tilbygninger til bestående museer og nybygninger i forbindelse med spektakulære fund har set dagens lys, men ellers har de kulturhistoriske museer været henvist til gamle og ofte fredede bygninger, hvor udstillingerne måtte skabes ud fra de givne forhold. At skabe nye rum til fremvisning af samlingerne har været kunstmuseernes privilegium.

Henning Larsens nye udstillingsbygning ligger smuk indplaceret i guldalderlandskabet nord for herregården – som en bakke blandt bakkerne (se s. 3 i vedlagte "Moesgård – fremtidens museum"). Med et samlet areal på i alt ca. 15.000. kvm. danner den en ideel og fleksibel ramme om de kommende udstillinger og øvrige publikumsfaciliteter.

Ét er imidlertid en ny, smuk bygning, noget andet er, hvorledes vi i de kommende udstillinger formår at fange folks interesse for det, vi har at fortælle. Den traditionelle måde at skabe en udstilling på er gennem samarbejdet mellem arkitekter og fagfolk. Herved opstår en æstetisk set smuk udstilling, der også videnskabelig set er helt korrekt, men der mangler ofte en pointe i historien, en fortælling, der får tilskueren til at identificere sig med en given situation. Vi skal kunne fortælle en historie, en handling uden nødvendigvis at have alle fakta på plads videnskabeligt set, ligesom når vi rekonstruerer en historisk situation i en model, og nødvendigvis må skabe sammenhæng ved at tilføje elementer, som der ikke umiddelbart er belæg for, men som virker sandsynlige (se afsnittet "Udstillinger – med mennesket i centrum" på s. 13 i vedlagte hæfte). Et godt eksempel herpå er sidste års særudstilling "Runer – fra graffiti til gravskrift", der fortæller om Nordens ældste skrifttegn. Udstillingen inviterer museets gæster med på en opdagelsesrejse i

runernes univers. Den fortæller om runealfabetet og runeindskrifterne på en ny måde, hvor publikum selv har mulighed for at undersøge, afprøve og lege med runerne. Samtidig præsenteres en række originale genstande fra Danmark, Norge og Sverige, der tilsammen giver et indblik i runeindskriftens mangfoldighed. Udstillingen vises i indeværende år på museet i Stavanger, og vil i de kommende år kunne ses på en række museer i Skandinavien.

Moesgårds samlinger er righoldige, og udstillingsområdet vil blive opdelt i tre større enheder – Danmarks oldtid og middelalder, Den Arabiske Golf og De Etnografiske Samlinger:

Danmarks oldtid og middelalder:

Grauballemanden – verdens bedst bevarede moselig – er velkendt som en del af museets samling, og ligeså det store våbenofferfund fra Illerup Ådal, der bl.a. indeholder nogle af de ældste kendte runer. Hvad færre ved er, at Moesgård ligger inde med nogle af de bedste danske fund fra jægerstenalderen, samt med nye og epokegørende fund omkring dødekult fra den tidlige bondestenalder. Jernalderen er meget velrepræsenteret i samlingerne med flere spektakulære fund, og vikingetidens og den tidlige middelalders historie kan fortælles med tyngde ud fra bl.a. de omfattende udgravninger i Århus.

Den Arabiske Golf:

Et længe næret ønske har været at fortælle i udstillingerne om P.V. Glob's legendariske ekspeditioner til Den Arabiske Golf, der indledtes på Bahrain i 1953. Det var øens 100.000 gådefulde gravhøje, der trak. I løbet af få år blev en halv snes sheikdommer inddraget i Århusmuseets arbejdsområde – fra Kuwait i nord, over Saudi-Arabien, Qatar og de forenede Arabiske Emirater til Oman – 1500 km mod sydøst. De følgende årtier arbejdede op til 30 danske arkæologer hvert år i tre måneder i Golflandene, og hundreder af lokale arbejdere var beskæftiget ved udgravningerne. Det er det største danske arkæologiske projekt i udlandet nogensinde, og resultatet af udgravningerne skal – i samarbejde med Golflandene – præsenteres i et selvstændigt udstillingsafsnit. Museets Orientaliske afdeling har stadig et tæt samarbejde med landene omkring Den Arabiske Golf, og der foretages hvert år nye undersøgelser. Til næste år i februar måned åbnes en stor, permanent udstilling i Abu Dhabi om de danske arkæologers indsats i området. Udstillingen er produceret af Moesgård Museum.

De Etnografiske Samlinger:

Etnografien indgår med stor vægt i det nye Moesgård Museum. Grunden til museets etnografiske samling blev lagt i 1947, hvor museet sikrede sig andel i indsamlingerne fra Henning Haslund-Christensens 3. Danske Centralasiatiske Ekspedition. Med senere indsamlinger helt frem til og med 1990'erne er det blevet til en enestående dokumentation af asiatisk nomadekultur. Siden slutningen af 1940'erne er den etnografiske samling ekspanderet og rummer i dag ca. 40.000 genstande indsamlet i forbindelse med feltarbejder i bl.a. Afrika, Den Arabiske Golf, Iran-Afghanistan-Indien-Pakistan, Sydøstasien, Stillehavsområdet og Syd- og Mellemamerika. De nye etnografiske udstillinger skal langt fra udelukkende være historiske, men skal kombinere udstillingsmediet med aktualitet og aktivmedvirken af de folk, det handler om. Der satses på at fremme kulturel dialog og udveksling, som er livsnødvendig i vores globaliserede og multikulturelle verden. Herunder arbejdes der frem mod en tættere sammenkobling af museets afdeling for etnografi og universitetets afdeling for antropologi. Afdelingslederen på museets etnografiske afdeling vil fra dette efterår blive udnævnt til professor i visuel antropologi i en halvtidsstilling og vil således fortsat være afdelingsleder på museet, men nu på halv tid. Tanken bag dette er at lade større forskningsprojekter munde ud i forskningsformidling i udstillingerne. Der arbejdes her med to emner – "Epidemier" og "Tiden" – som vil blive søgt gennemført.

Budget for byggeomkostningerne ved opførelse af den nye museumsbygning er fastsat til 325,5 mio.kr. og kan ikke afviges i opadgående retning. Anlægsbudget indeholdende alle for sagen nødvendige udgifter samt reserver er estimeret til 442 mio.kr.

Der er modtaget følgende tilskud:

VELUX FONDEN og VILLUM KANN RASMUSSEN FONDEN	100 mio.kr.
OAK Foundation	50 mio.kr.
Augustinus Fonden	50 mio.kr.
Aarhus Universitet	ca. 30 mio.kr.
Forventet lånefinansiering fra Århus Kommune	25 mio.kr.
Forventet lånefinansiering fra Kulturministeriet	25 mio.kr.
I alt	ca.280 mio.kr.

Der har i januar d.å. været forhandlinger med Århus Kommune om endeligt tilsagn vedr. ovenstående lånefinansiering, som skal være på plads inden sommerferien. Kommunen er i kontakt med Kulturministeriet om sagen, således at der forhåbentlig gives fast tilsagn om begge tilskud i løbet af foråret.

For at kunne afløfte momsens på nybyggeriet stiftede museet sidste år et datterselskab – Ejendomsselskabet Moesgård A/S – til varettagelse af opførelsen af den nye museumsbygning. Det nye selskab har samme bestyrelse og ledelse som museet. Moesgård Museum lejer i de første 10 år den nye bygning af datterselskabet, hvorefter den frit kan overdrages til museet.

Kulturminister Shaikha Mai Al Khalifa, Bahrain, som vil blive bedt om at koordinere en indsamling af midler i landene omkring Den Arabiske Golf til støtte for den kommende permanente udstilling om området i den nye udstillingsbygning. Dette vil ske op til åbningen af udstillingen i Abu Dhabi i februar næste år.

Endvidere vil der blive taget kontakt til og fremsendt ansøgninger til følgende fonde, idet vi anmoder om et minimum på 5 mio.kr. som støtte til opførelsen af den nye bygning. Nogle af fondene har tidligere fået fremsendt en ansøgning, men da var minimumsgrænsen for at deltage 15 mio.kr. Vi står nu ved en skillevej, hvor det er absolut nødvendigt, at der skabes sikkerhed for de manglende anlægsmidler, såfremt projektet skal kunne videreføres.

Købmand Herman Sallings Fond
Inge og Asker Larsens Fond til støtte af almennyttige formål
Sparekassen Østjylland
Knud Højgaards Fond
JL Fondet
Nordea Danmark-fonden
Nykredits Fond
Beckett Fonden
Det Obelske Familiefond
Aage og Johanne Louis-Hansens Fond
Daniscos Fond
Færchfonden
Bestsellerfonden
Ludvig og Sara Elsass Fond

Opsummeret kan vi med det nye museum tilbyde:

- en i national og international henseende nybygget perle af et kulturhistorisk museum, placeret i de smukkeste omgivelser
- et nyt koncept for kulturhistoriske udstillinger – mennesket i centrum
- en permanent udstilling om de danske arkæologers store indsats i landene omkring Den Arabiske Golf
- ny tilgang til etnografiske/antropologiske udstillinger, bl.a. i samarbejde med Aarhus Universitet

Med venlig hilsen

Johannes Flensted-Jensen
Fmd. for bestyrelsen

Jan Skamby Madsen
Museumsdirektør

Vedlagt: Moesgård – fremtidens museum.

Moesgård

- fremtidens museum

Indhold

Kulturhistorie i nye rammer	4
Ny arkitektur i et historisk landskab	7
Udstillinger – med mennesket i centrum	13
Fakta om udbygningen	17
Klædt på til fremtidens energikrav	19
Fakta om Moesgård Museum	21
Plantegninger	22

Model af den nye udstillingsbygning indplaceret i landskabet

Forslagets væsentligste kvaliteter ligger i grundkonceptet og den arkitektoniske fabulering over hovedtemaet. I forslaget er det lykkedes at berige den enkle, stærke terrænuformning med udsnit, udskæringer m.v., der gør en varieret udnyttelse af rumlighederne under den grønne flade mulig. Det er denne hoveddisposition, der gør det muligt at foretage funktionelle tilpasninger.... Forslagets karakter af "elverhøj" virker specielt velanbragt i landskabet, især når man påtænker synligheden i de nære områder, ikke blot fra Moesgårdsiden, men også fra de mindre stier og skovveje vest og nord for området.

Uddrag af dommerkomiteens udtalelse ved udvælgelsen af vinderprojektet tegnet af Henning Larsen Architects, september 2005.

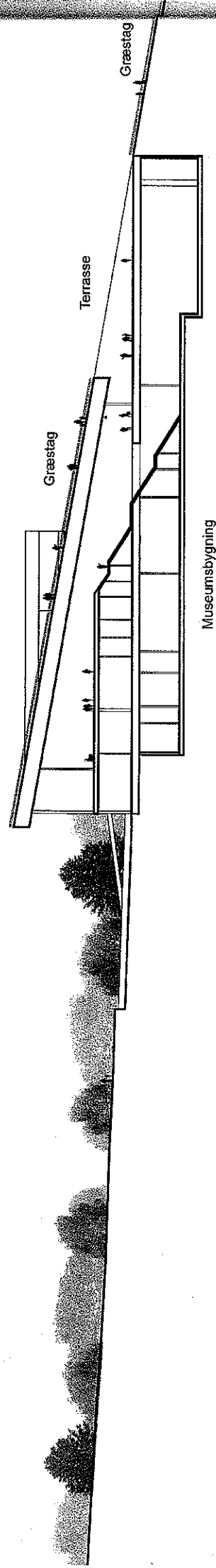
Kulturhistorie i nye rammer

Moesgård Museum står foran en udbygning, der på mange måder er enestående. Det er første gang i mands minde, at der opbygges et nyt kulturhistorisk museum fra grunden, og museet bliver det eneste uden for hovedstadsområdet, der favner både den ældste kulturhistorie og etnografien. Desuden bliver den nye udstillingsbygning ikke alene rammen om et moderne museum i international klasse, men den vil samtidig rumme undervisnings- og arbejdsfaciliteter til Aarhus Universitet, som gennem mere end 50 år har delt lokaler og faglig inspiration med museet.

Moesgård er kendt for, at der er vide rammer for forskning og formidling. Til gengæld har stedets fysiske forhold længe begrænset os i vores udviklings- og udfoldelsesmuligheder. Derfor blev der i april

2005 udskrevet en arkitektkonkurrence om en udbygning af museet, og syv anerkendte arkitektfirmaer deltog. Vinderprojektet er tegnet af Henning Larsen Architects, og Arkitekt Kristine Jensens Tegnestue søger for, at nye og gamle landskabslementer vil understøtte hinanden bedst muligt.

Det gamle herregårdsmiljø har enestående kvaliteter i sig selv, som det ligger os meget på sinde at bevare og videreføre i det nye byggeri. Det mener vi er lykkedes til fulde med det byggeprojekt, der nu ligger klar. Den 15.000 kvadratmeter store museumsbygning smyer sig ind i det kuperede terræn som en slags videreudvikling af landskabet og følger oven i købet nye kvaliteter til stedet: Det skrånede tag giver de besøgende helt nye muligheder for at nyde den enestående udsigt over

området, og taget er udformet, så det samtidig kan være platform for mange forskellige aktiviteter, fra familieudflugter til større koncerter.

Det er målet, at udbygningen – ud over at forbedre grundlaget for vores formidlingsindsats – skal styrke samarbejdet mellem museet og Institut for Antropologi, Arkæologi og Lingvistik. Alle udstillings- og publikumsfaciliteter, den etnografiske afdeling, formidlingsafdelingen samt en række fællesfunktioner og undervisningsfaciliteter flyttes til den nye bygning. Universitetets og museets øvrige ansatte bliver tilbage på herregården, hvor de gamle udstillingsrum ombygges til kontorlokaler, auditorier, biblioteker m.m. Den nye bygning og renoveringen af herregårdslængerne løser således tilsammen de nuværende pladsproblemer.

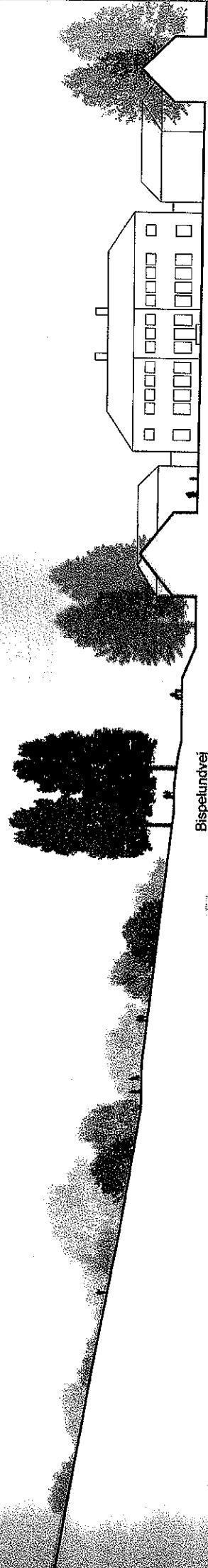
De nye rammer vil give stedet et løft på alle væsentlige områder, men de fleste besøgende vil nok hæfte sig ved de nye udstillings- og publikumsfaciliteter. De fremtidige udstillingsrum giver ikke alene bedre forhold for formidlingen af Danmarks Oldtid, men vil også give plads til andre væsentlige dele af Moesgårds arbejdsmark: Etnografien og Den Arabiske Golf. Et stort særudstillingslokale vil for første gang sætte museet i stand til at vise højtprofilerede særudstillinger med kendte fund fra hele verden. Sidst men ikke mindst får museet nu særlige lokaler til undervisning af og aktiviteter med børn og unge.

De storslåede rum lægger op til, at vi udfordrer gammelkendte udstillingskoncepter og fortæller de gode historier. Vores mål er at sætte mennesket og det levede liv i centrum, at give fortiden krop og sjæl gennem scenografiske og digitale virkemidler og at involvere vores publikum aktivt i udforskningen af vores fælles fortid og vores fælles verden. Vi vil skabe et museum, hvor der er plads til begejstring, udfoldelse, eftertænksomhed og engagement.

Udbygningen af Moesgård Museum er på vej ind i en afgørende fase. De nødvendige tilladelser og formaliteter er på plads. Økonomien omkring den fremtidige drift er sikret. Arkitekterne har sat sig til tegnebrættet for at få de sidste detaljer i bygningen på plads, ingeniørerne arbejder med de endelige løsninger på husets energimæssige bæredygtighed, og museets fagfolk har travlt med at omsætte de nye udstillingsvisioner til konkrete forholdsopstillinger, ligesom der arbejdes med at udvikle aktiviteter for brugere i alle aldre. Vi nærmer os det tidspunkt, hvor byggeriet skal sendes i udbyd, og hvor datoen for det første spadestik skal lægges fast. Det er vores håb, at de sidste brikker falder på plads, så vi kan invitere til åbning i de nye rammer allerede i 2013.

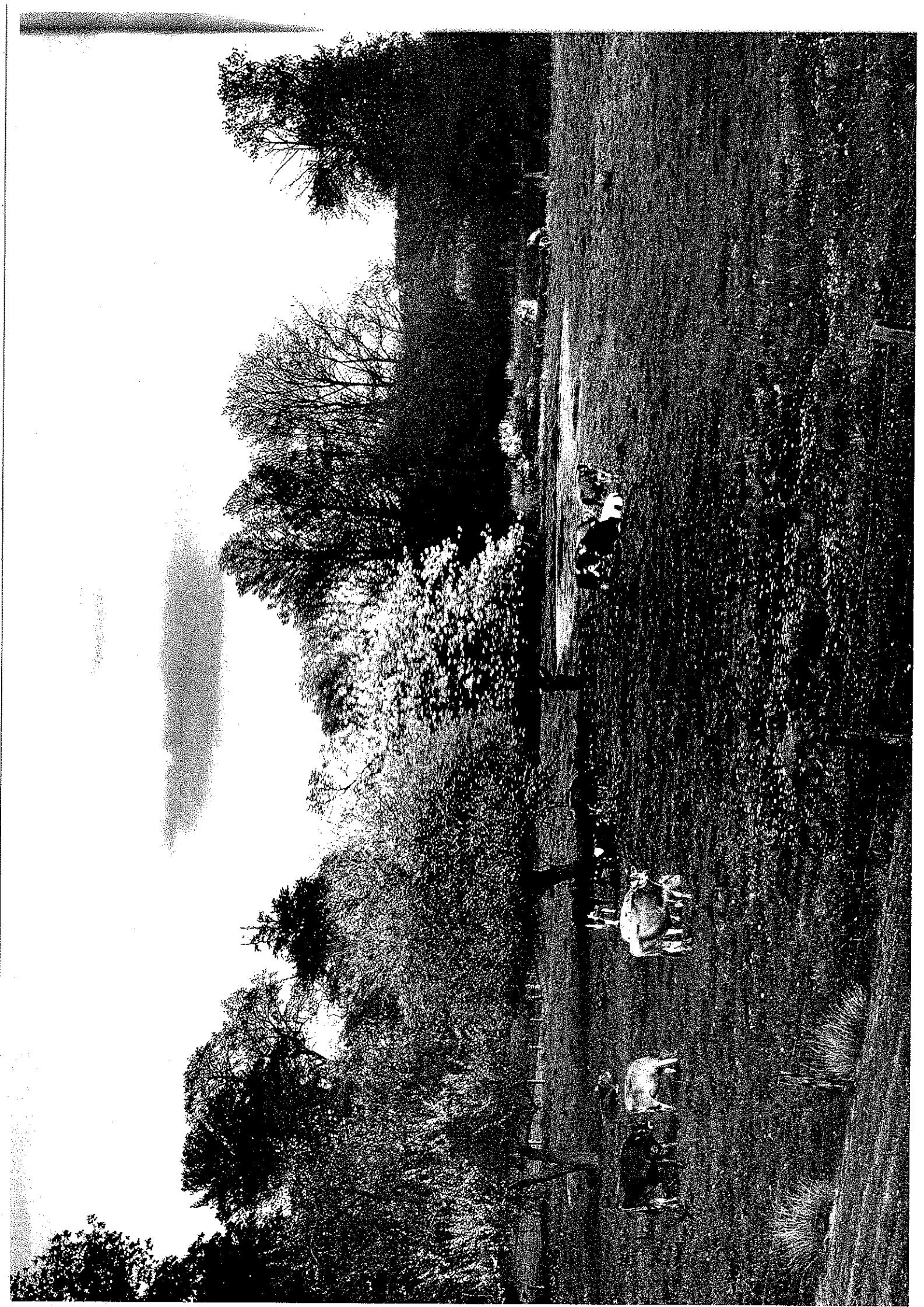
Moesgård Museum, februar 2010

Johannes Flensted-Jensen   Jan Skamby Madsen
formand for bestyrelsen   museumdirektør

Bispelundvej

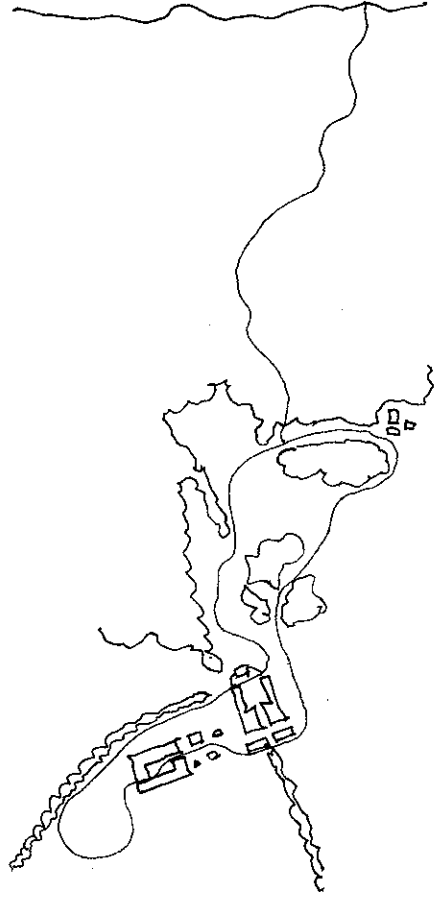
Moesgård

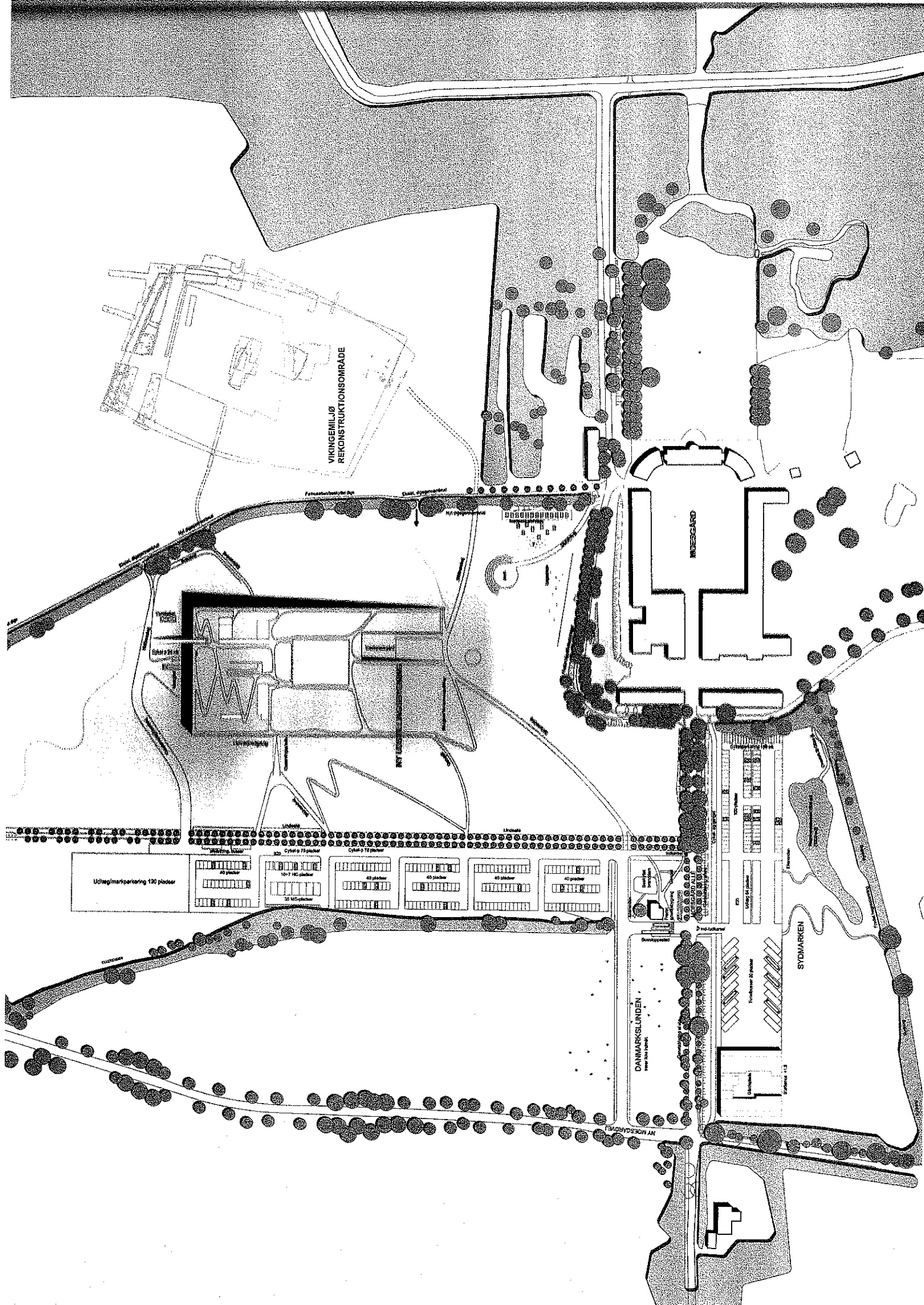

Ny arkitektur i et historisk landskab

Området omkring Moesgård har sin eger, helt særlige magi. Fra den smukke strand med de bugtede vige rejser det skovklædte landskab sig mod herregården. Her tæmmes det af gamle alléer og åbne græsmarker, før det giver plads til det barokke herregårdsanlæg med de flotte, lige akser. Et følsomt landskab med mange kulturhistoriske spor og store naturmæssige værdier.

Det er en gave og en udfordring at få lov til at føje nye elementer ind i denne unikke ramme, og målet har været at placere og udforme det nye anlæg, så det respekterer områdets landskabs- og bygningsmæssige karakterer. Samtidig har vi ønsket at føje helt nye kvaliteter til.

VIKINGEMILJØ
REKONSTRUKTIONSGRÅDE

Udlegningsparkering 120 pladser

43 pladser

10-7 HC pladser

43 pladser

40 pladser

40 pladser

DANMARKSLUNDEN
1100 m²

SYDMARKEN

Den nye museumsbygning er placeret på bakken nord for herregården, hvor den rejser sig af terrænet. Bygningen er først og fremmest karakteriseret ved den skrå tagflade, der vil være beklædt med græs og rumme flere terrasser og taghaver. Herfra er der en enestående udsigt over herregårdslandskabet med skovene og Århusbugten i det fjerne. Tagfladen vil være tilgængelig døgnet rundt og kan – ligesom det omkringliggende landskab – bruges til leg, koncerter, ophold og publikumsaktiviteter. Hermed får den en vigtig rolle som bindeled mellem museets udstillinger og udendørs tiltag.

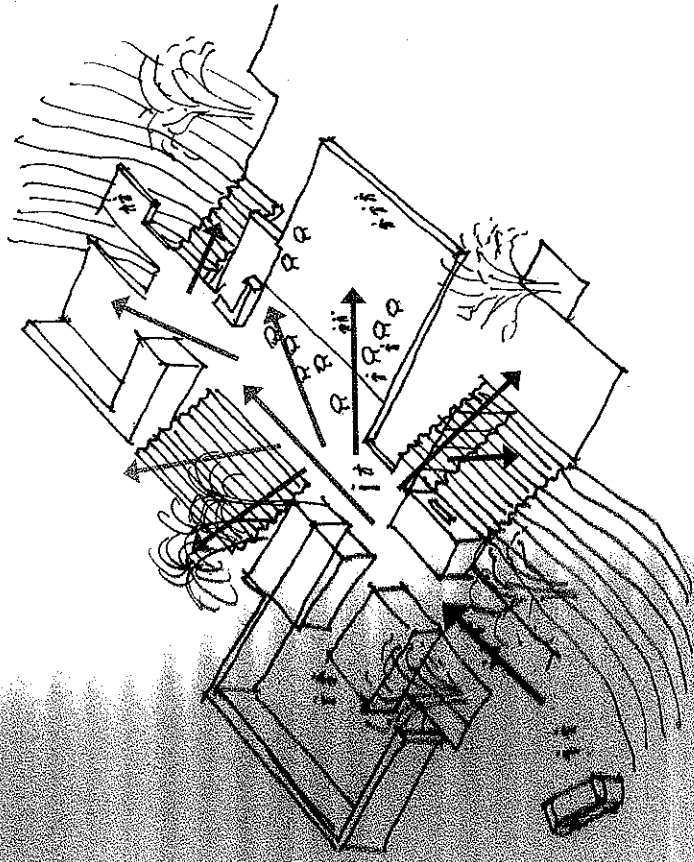
En ny allé af lindetræer plantes vinkelret på Moesgård Allé og markerer ankomsten til museet og koblingen til det eksisterende herregårdslandskab. For at komme til bygningen skal man gå ad en af de naturlige stier, der binder hele området sammen. Ankomsten sker hovedsageligt fra parkeringsarealet mod vest, men publikum kan også komme ind i museets centrale forhal fra en østvendt indgang eller fra en stor terrasse i tagfladen. Fra terrassen er der også forbindelse til en rampe, der fører til nordsiden af museet. Barokanlæggets landskabsmæssige træk med de tværgående akser er således videreført i det nye byggeri.

Overalt i bygningen er der arbejdet med at skabe samspil mellem ude og inde, således at de enkelte rum så vidt muligt bringes i forbindelse med den omgivende natur og den landskabelige tagflade. Fra hovedindgangen mod vest går man direkte ind i museets forhal, forbi området med billetsalg og butik og videre frem til museets centrale torv. Herfra er der overblik over museets udstillingslokaler og en fantastisk udsigt mod syd. Mod øst ligger museets café med udsigt til landskabet og adgang til den store terrasse.

De store udstillingsområder – særudstillingslokalet, Den Arabiske Golf og Danmarks Oldtid/Etnografi – er placeret på tre niveauer, der følger det skrånede landskab. Et sammenhængende åbent trappeløb forbinder de tre udstillingsområder med forhallens publikumsfaciliteter. Den del af trappen, der fører op til Den Arabiske Samling, fungerer som et åbent auditorium og som et naturligt mødested. Her kan der holdes koncerter, foredrag og andre fællesarrangementer. Den nedre halvdel af trappen, der fører til Danmarks Oldtid og Etnografi, er indrettet

med mindre udstillingsplatforme, således at udstillingerne kan tage deres begyndelse allerede her. Alle udstillingsområder har opholdsarealer, der vender ud mod naturen. Publikum har dermed mulighed for at tage en pause med et smukt kig til omgivelserne.

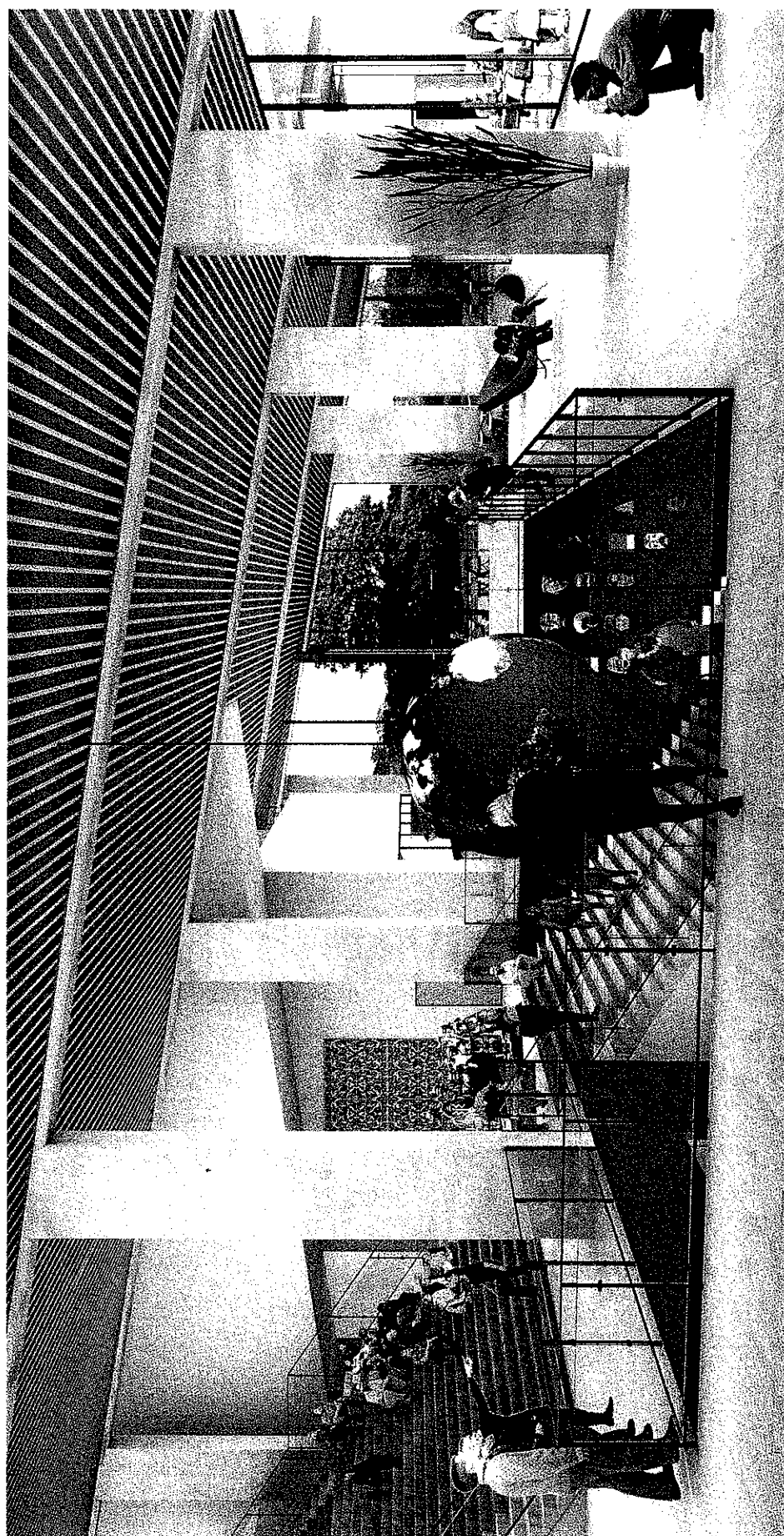
Museets auditorium har plads til 240 personer og er placeret ved hovedindgangen. Auditoriet kan bruges uden for museets åbningstid i forbindelse med konferencer, koncerter og andre arrangementer. I den nordlige del af museet findes konferencefaciliteter til 75 personer, og også herfra er der adgang til auditorium og forhal. Fra forhallen er der desuden adgang til særlige lokaler på etagen ovenover, der er beregnet til aktiviteter for især børn og unge. De administrative områder ligger alle i bygningens nordlige halvdel og rummer faciliteter til både museum og universitet.

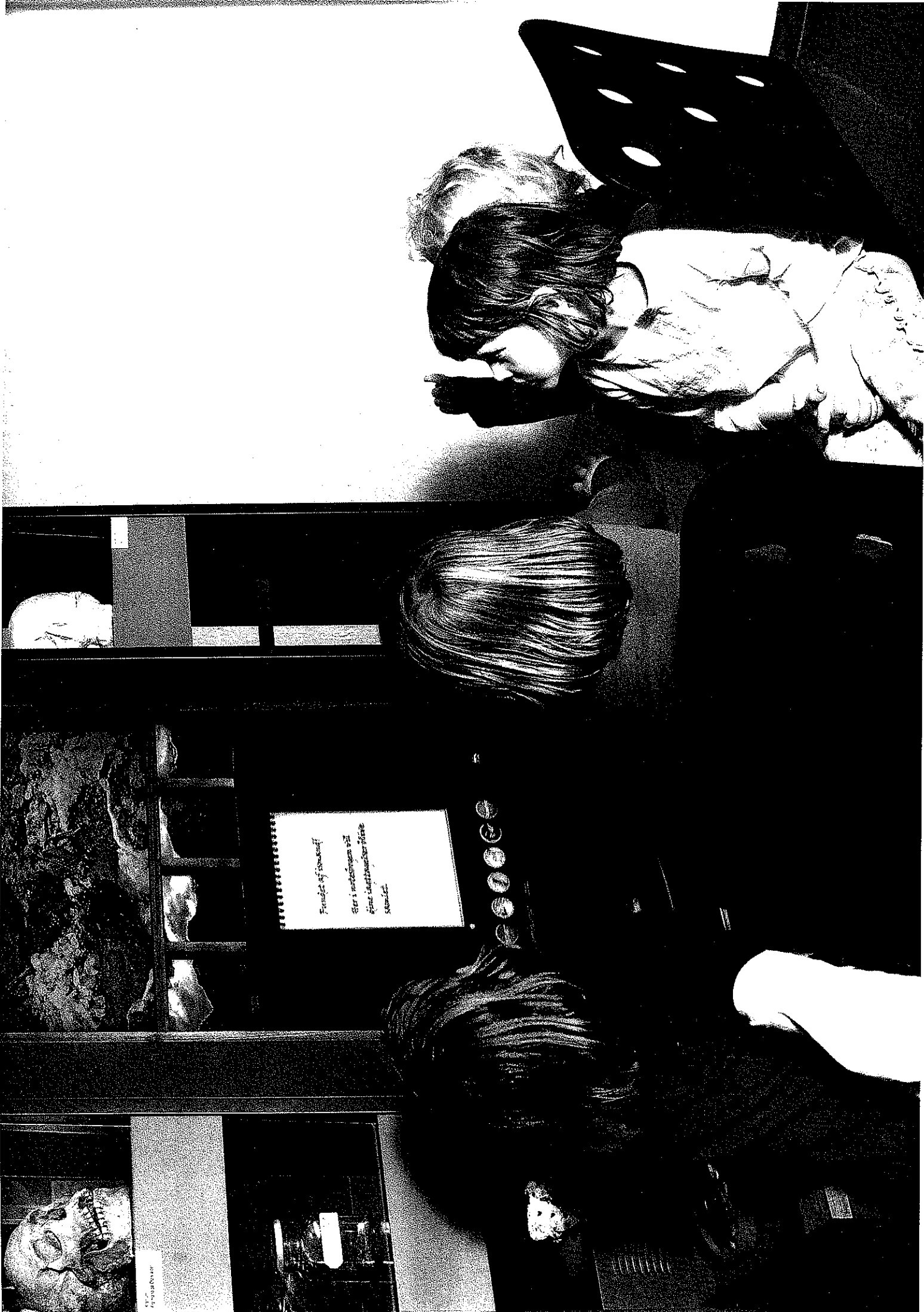

Herregårdsanlæggets landskabsmæssige træk med de tværgående akser er videreført i det nye byggeri. Forhallen giver således adgang til det omgivende landskab i vest- og østlig retning, mens adgangen til udstillingslokalerne findes i nord- og sydlig retning. Her ses et kig gennem forhallen fra hovedindgangen.

Forhallens centrale torv giver adgang til udstillingsområderne. De er placeret på tre niveauer og følger således det skrånede landskab. Forbindelsestrappens øvre halvdel fungerer som mødested og åbent auditorium, mens den nederste del indgår i et åbent udstillings- og introduktionslokale.

Udstillinger – med mennesket i centrum

Det nye museum rummer enestående faciliteter for fremtidens udstillinger. Fra foyeren er der indblik til underetagens 3.300 kvadratmeter store udstillingshal for oldtid og etnografi. Udstillingslandskabets scenografi rager her op mod den skrånende tagflade, og enkelte steder er der et dybt kig ned i udstillingernes både åbne og intime rum.

De storslåede udstillingsrammer lægger op til, at vi udfordrer udstillingskonceptet i en ny retning. Der er ikke sket grundlæggende fornyelser på de kulturhistoriske museer de sidste mange år. Den faglige arkæologiske formidling har haft ordet i udstillingerne, hvor fundene er blevet iklædt æstetisk design.

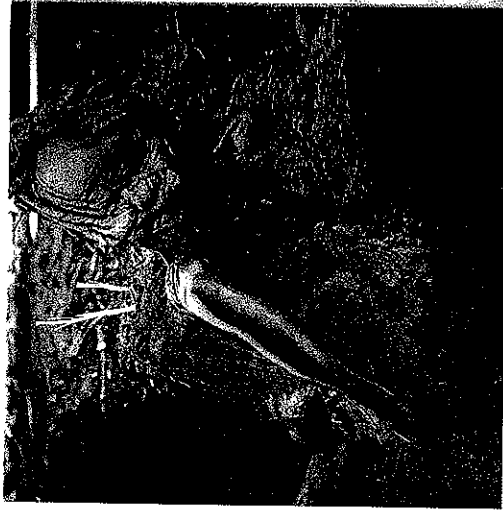
Vi ønsker at trække genstandene ned fra kunst- udstillingens piedestal. I stedet vil vi sætte mennesket i centrum og skabe en scenograferet fortolkning af skiftende tiders kulturelle træk og naturgivne vilkår, og de mange genstande vil hermed foldes ind i en udstillingsmæssig fortolkning af deres oprindelige sammenhæng. Ved at gå bag om genstandene og scenograferere deres kulturelle sammenhæng kan vi nærme os mennesket og opnå den identifikation, som er nøglen til indlevelsen i fortidens samfund. I samarbejde med scenografer og specialister i medie- baseret formidling vil vi skabe udstillinger, hvor dramaet og den gode historie sætter scenen. Af og til må vi også ty til fortolkning og faglig funderet fiktion for at skabe sammenhæng og identifikation. Og gen-

nemgående giver vi publikum mulighed for selv at blive involveret i udforskningen og diskussionen af væsentlige temaer.

Med den nye bygning er der med andre ord skabt mulighed for, at vi kan udføle et udstillingskoncept, hvor scenografi og dynamiske udstillingsenheder danner rammen om stemningsmættede miljøer og indlevelse i livet bag genstandene.

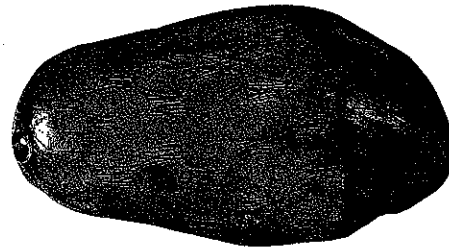
Museets mangeårige forsknings-, udgravnings- og indsamlingsvirksomhed vil sammen med aktuel forskning danne udgangspunkt for udstillinger, hvor menneskelivets mangfoldighed og den gode historie, kommunikationen mellem mennesker og udblik til verden omkring os gennemløber fortællingen frem mod nutidens globaliserede verden. Gennem sanselig fortælling og aktuel fortolkning vil vi skabe udstillinger, der vedkommer alle og enhver.

Udstillingerne lægger et kronologisk forløb ud, men vægten ligger på de største fund og bedste historier fra museets samlinger og forskning. Til eksempel er urskovens jægere og fiskere udgangspunkt for fortællingen om jægerstenalderens var- meperiode. Det store kompleks af kulturlæg og storstensgrave samt sporene efter de første bønderes bosættelser ved Sarup på Sydvestfyn danner rammen om bondestenalderen. I jernalderen er mosens landskab i al sin foranderlighed indgang til de fascinerende fortællinger om livet i jernalderen og de velkendte moseofre, Grauballemanden og

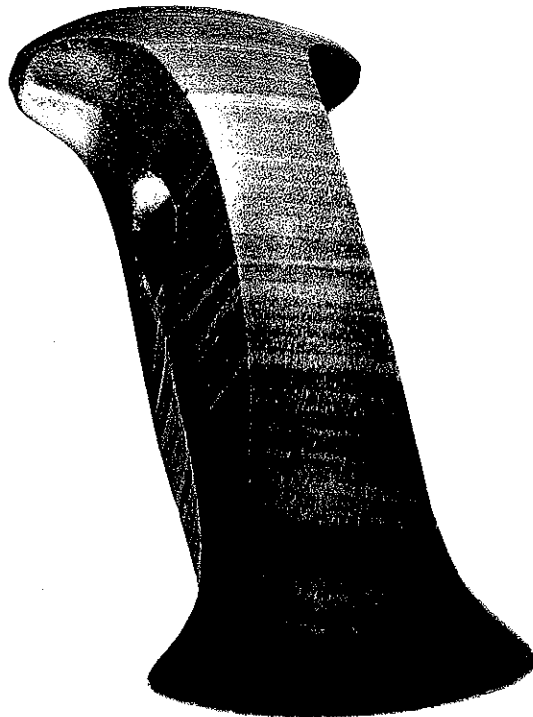
kriigsbytteofringernes overflødighedshorn af kostbarheder fra Illerup Ådal. Vikingetidens Aros er afsæt til fortællingen om Danmarks vigtigste by i den tidlige vikingetid. Mennesket og naturen, eller rettere en scenografisk fortolkning af naturen, er nærværende i udstillingerne. Takket være moderne videnskabelige analysemetoder har vi nu også mulighed for at gå tæt på vores forfædres liv og omgivelser, og dermed udfoldes helt nye vinkler på fortiden.

Med fokus på mennesket og det levede liv vil etnografi og arkæologi spille sammen i de nye udstillingers tematiske afsnit. Etnografien vil bidrage til indlevelsen og fortolkningen af den arkæologiske forskning, lige som den møder genkendelse og opklarende pointer i arkæologien. Kulturelle fællestræk på tværs af tid og geografi sætter de to forskningsretninger i et nyt perspektiv. Temaer som det jordiske liv og de levendes omsorg for efterlivet kan sættes ind i nye fortolkningsmæssige rammer. Tilsvarende er shamanisme, gudeofre, ja sågar blodofre, temaer, hvor etnografi og arkæologi har meget at sige hinanden, ligesom forholdet til naturen, årets gang, teknologi, design og symboler i materiel kultur.

6.000 år gammelt ornamenteret ravnsmykke fra stenalderen.

Stenøkse fundet ved Sarup på Sydvestfyn.

De kommende udstillinger vil rumme permanente afsnit, som i deres faglige tyngde og scenografi er permanente for en årrække. I tilknytning hertil vil der være fleksible/udskiftelige temaudstillinger. Således vil der altid være nyt på færde i udstillingerne – et friskt fund indlånt fra ind- eller udland, en aktuel udstillingsenhed, som følger sig ind nær de eksisterende udstillinger. Vi opererer således ikke med permanente nagelfaste udstillinger, som står uforandrede i årtier.

Med den rivende udvikling, arkæologisk og etnografisk forskning udfører, er mange udstillinger i princippet forældede allerede på åbningdagen. Af den grund, og for at imødekomme et moderne museumspublikums behov for aktualitet, vil museet ved indvielsen af den nye bygning være gearret til løbende at supplere de fleksible udstillingsenheder, når nye fund, ny forskning eller aktuelle temaer trænger sig på.

Udstillingerne opbygges som scenograferede enheder tilrettelagt efter den individuelle historie, dramaet eller genstandene. Udstillingsstandskabet vil dermed veksle mellem store og små rum, og visse temaer fordrer udstillinger i to etager. Formidlingen baseres delvist på sansende tryk gennem lyd, lys, duft og døgnets og årstidens rytme. Animation af stemninger, landskaber og dramaer vil folde sig ud i rummene, og den nye IT teknologi sikrer, at udstillingen løbende kan tilpasses de besøgendes alders- og interessegrupper. Eksempelvis kan visse scenografiske enheder og tekster ændres gennem museets åbningstid, alt efter om besøgsgruppen er børnehaver eller pensionistudflugter, for nu at gå til yderligheder. Udstillingerne vil blive varierede i deres tilgang og udtryk, men ambitionen om at fortælle, involvere og levendegøre vil være gennemgående.

Det nye museum er også rum for stille fordybelse, i et moselig, et gyldent skjoldgreb med runeindskrift, en skuffe med hundredvis af flintøkser eller uddybende information om en genstand eller et tema. En sammenhængende museumsoplevelse vil seafsnittet ind i selve udstillingen.

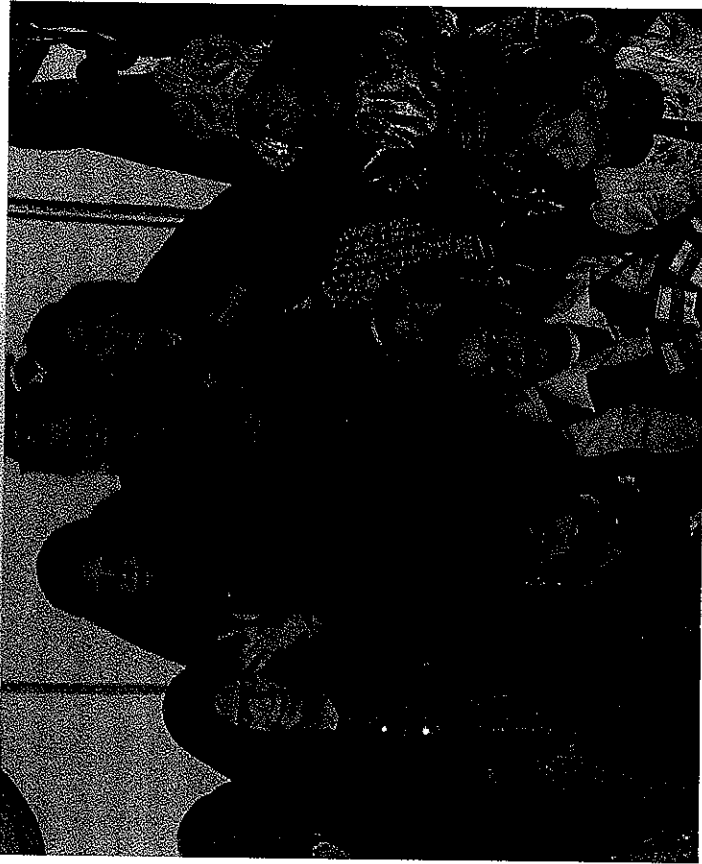
Undervejs i udstillingen etableres pauseområder, hvor man kan hvile sig, læse bøger, lytte til fortællinger, gå i dybden med udvalgte emner,

spille spil eller stikke fingrene i historien og de videnskabelige analysetoder. Vi har fuld forståelse for, at mange museumsgæster har flere formål med besøget: At være sammen og få en hyggelig oplevelse, at udforske interesseemner, at nyde den omgivende natur, at gå på opdagelse i butikken og at slappe af med lidt god mad. Der er heldigvis gode rammer til det hele i og omkring det nye museum. Sidst, men ikke mindst vil vi gerne mindske skellet mellem inde og ude og derfor inddrages såvel tagfladen og de tilstødende områder i formidling og aktiviteter.

Ligesom etnografi og arkæologi vil også museets lange tradition for undersøgelser i Den Arabiske Golf få et eget udstillingsafsnit, og et 1.000 kvadratmeter stort særudstillingslokale vil give os mulighed for at samarbejde med udlandets store museer om opbygningen af rejseudstillinger af høj international standard, ligesom der åbnes mulighed for indlån af højt profilerede udstillinger. Ydermere vil et udstillingsafsnit fungere som udstillingslaboratorium for universitetets studerende. Dertil kommer lokaler til andre

former for aktiviteter, som kan supplere vores udstillinger og sætte nye vinkler på historien, herunder faciliteter til undervisning af skolebørn.

Med det nye museum er der skabt et fremadrettet fundament for fortællingen om menneskelivets mangfoldighed i stadig nye former.

Fakta om udbygningen

Den nye udstillingsbygning er tegnet af Henning Larsen Architects, og ingeniørydelsen leveres af COWI. Arkitekt Kristine Jensens Tegnestue varetager de landskabsarkitektoniske opgaver.

Faciliteterne i den nye bygning udnyttes af både Moesgård Museum og Institut for Antropologi, Arkæologi og Lingvistik ved Aarhus Universitet.

Den nye museumsbygning vil tilføre museet en række nye – og nødvendige – publikumstilbud som café, lokaler til aktiviteter for børn og besøgsgrupper, auditorium m.m.

Desuden vil bygningen give plads til, at der for første gang i museets historie vil kunne etableres en permanent etnografisk udstilling samt en udstilling om Den Arabiske Golf.

Udstillingerne om Danmarks oldtid vil blive udvidet til at omfatte perioderne fra jægerstenalder til middelalder, og det 1.000 m² store særudstillingslokale vil leve op til internationale krav, således at museet i fremtiden vil kunne vise de store, attraktive vandrestillinger.

Nettoarealet fordeler sig som følger:

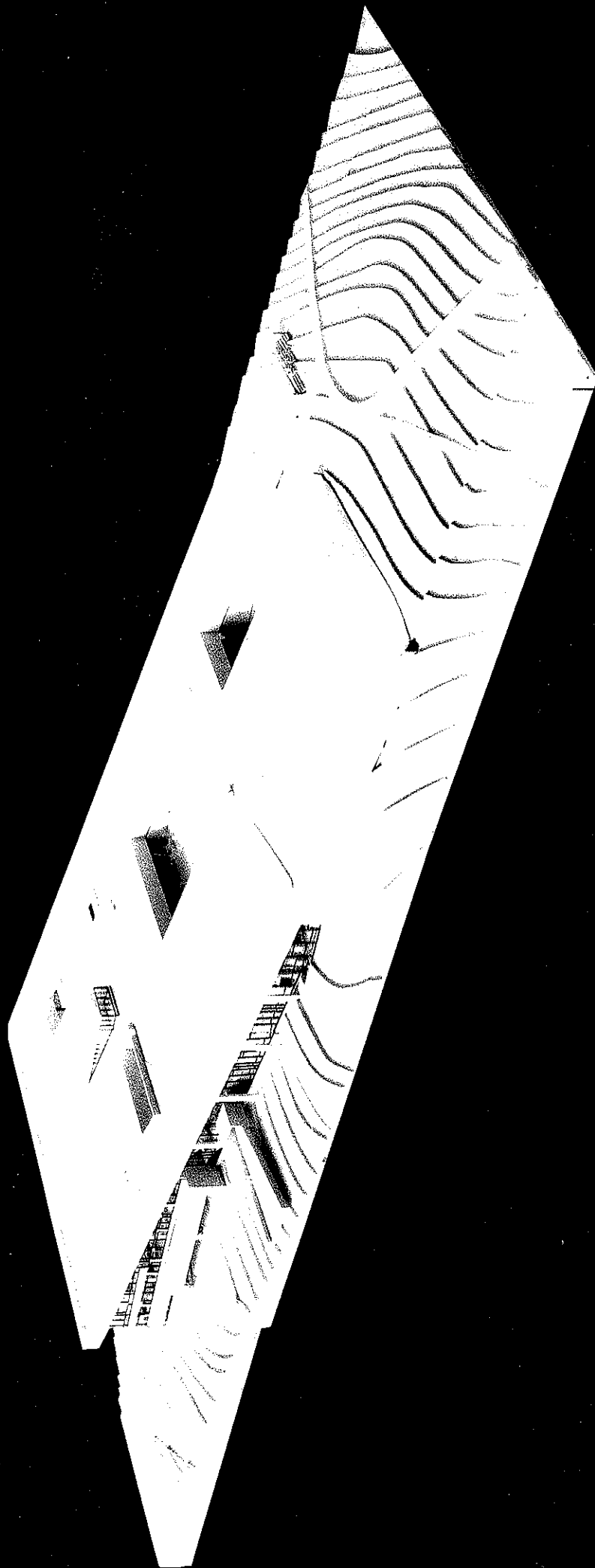
Publikumsfaciliteter	1.260
Udstillinger	5.950
Administration og undervisning	840
Etnografisk Afdeling	1.700
Værksteder	840
Kvadratmeter i alt	10.590

Den nye museumsbygning lever op til kravene i Lavenergiklasse 1 og er blandt de første erhvervsbyggerier i Danmark, der kan honorere de fremtidige krav.

Området mellem det nye museum og herregården vil blive anvendt som opholdsareal og kulturhistorisk eksperimentarium. Dette område er samtidig bundet mellem det nye museum og herregårdsmiljøet med tilhørende park og skov, således at oplevelsen af herregårdsanlægget fortsætter en integreret del af museumsbesøget.

De nuværende udstillingsarealer og en række øvrige lokaler i herregårdens staldbygninger vil blive ombygget til kontor- og undervisningslokaler for universitetet i forbindelse med byggeriet.

Klædt på til fremtidens energikrav

Fremtidens museum skal naturligvis være forberedt til fremtidens krav inden for energi og miljø. Den nye bygning lever således op til fordringerne i den såkaldte Lavenergiklasse 1, der indføres i 2015. Hermed sikres det, at bygningen højst bruger halvdelen af den energiramme, der gælder i dag. Det er teknisk muligt at sænke forbruget yderligere, men generelt har der været tilstræbt en helhedsorienteret vurdering, hvor flere faktorer er inddraget samtidig, herunder energi, indeklima, sikkerhed, miljø og økonomi.

Bygningens klimaskærm – husets facader og tag – er den faktor, der har størst betydning for bygningens primære energibehov og indeklimaet.

Det nye museum forsynes med en såkaldt aktiv klimaskærm. Afhængigt af vejret udenfor og de enkelte lokalers behov for ventilation, solvarme og dagslys justeres husets solafskærmning og ventilation automatisk.

I de fleste områder langs facaderne og i den centrale forhal anvendes naturlig ventilation, der drives af vinden og temperaturforskelle mellem ude og inde. Hermed skabes en CO₂ neutral ventilation og køling.

Solafskærmningen består af udvendigt monterede lameller, der kan trækkes for i varme perioder for at undgå uønsket solvarme og mindske risikoen for blænding og refleksioner. Omvendt kan lamellerne trækkes fra på gråvejrsdage for at lukke dagslys ind i lokalerne.

Græsbelægningen på det skrå tag trækker også i den rigtige retning i energiregnskabet. Den medvirker til at mindske bygningens varmetab

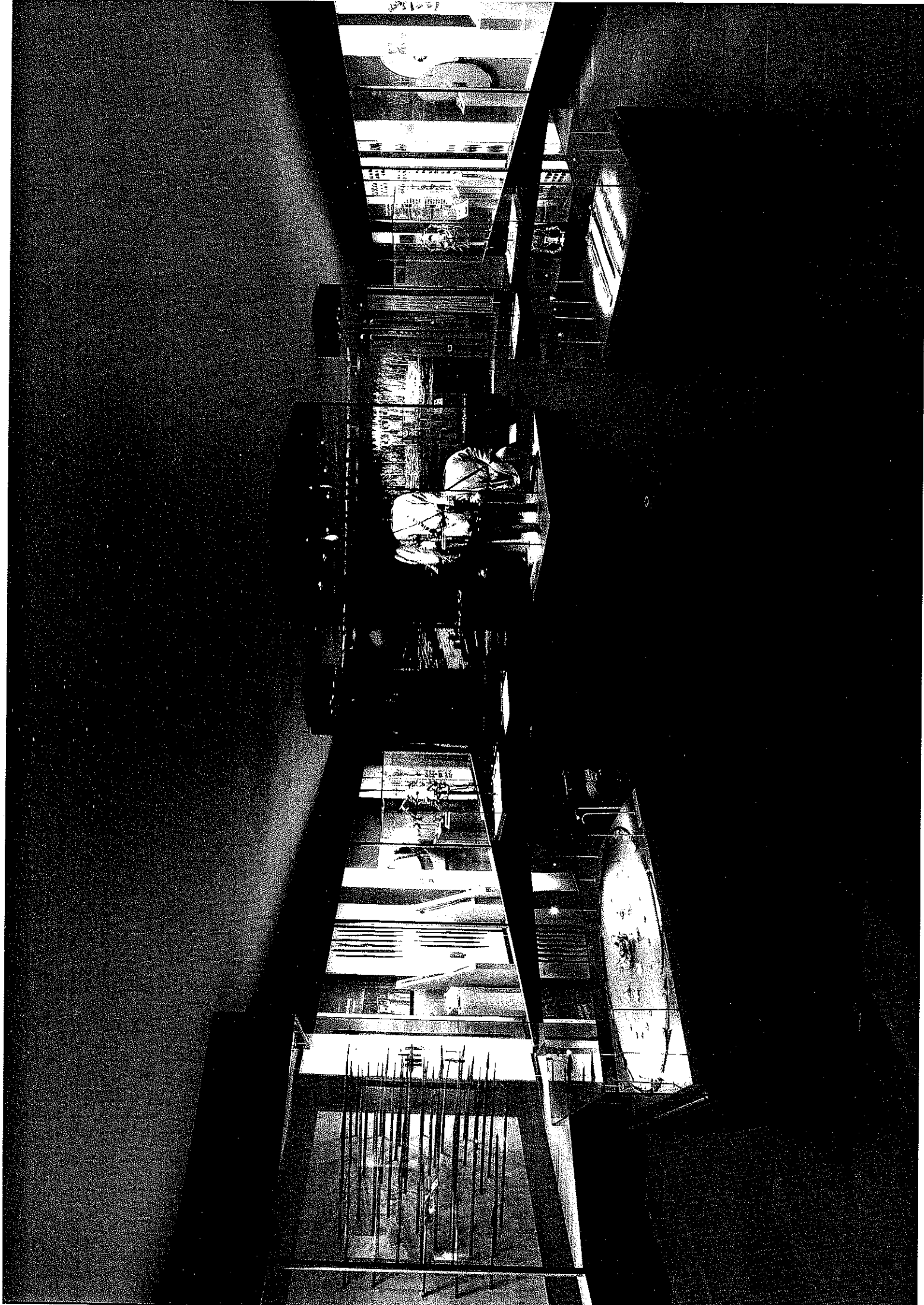
og behov for køling, samtidig med at den giver en god biodiversitet og optager regnvandet på den store flade.

Husets energikoncept er baseret på en effektiv udnyttelse af fjernvarme, hvor man via varmepumper skaber 2-3 gange mere energi, end der tilføres. Det kan vise sig hensigtsmæssigt at etablere et supplerende borehulslager, hvor man kan gemme køling fra varmepumperne om vinteren til gratis køling om sommeren. Den store sydvendte tagflade er optimal i forhold til udnyttelse af solenergi og -varme. Derfor skal der også tages stilling til, om solceller og solvarmeceller kan udnyttes til produktion af varmt vand eller solkøling. Endelig er det nødvendigt at fokusere på elforbruget, da belysningen vil tegne sig for en stor andel af museets samlede CO₂ udledning.

På et moderne museum skal man ikke alene skabe et optimalt indeklima for publikum og medarbejdere, men også leve op til skrappe klima- og sikkerhedskrav i forhold til genstandene, de såkaldte National Indemnity krav. I den forbindelse etableres en række betonvægge i yderkanten af udstillingsrummene, der – ud over at gøre det svært at bryde ind i museet – vil være med til at sikre en mere stabil rumtemperatur.

Materialerne i bygningen vælges, så de har en lav afgasning og indfrier kravene til akustik og afbalancering af fugt. I materialevalget indgår også overvejelser omkring CO₂ belastning til produktion, transport, opførelse på byggeplads, bortskaffelse og genanvendelsespotentialer.

Fakta om Moesgård Museum

Moesgård Museum er en selvejende institution og har status som arkæologisk lokalmuseum og som landets eneste specialmuseum uden for København, der favner både den ældste kulturhistorie og etnografien. Museet foretager således – ligesom Nationalmuseet – arkæologiske udgravninger rundt om i Danmark samt arkæologiske og etnografiske undersøgelser i udlandet.

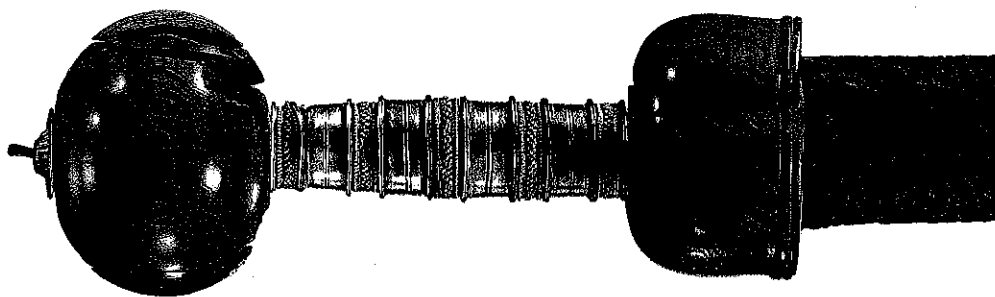
På det lokale plan dækker museets ansvarsområde Århus, Favrskov og Odder kommuner, hvortil kommer et tæt samarbejde med Samsø Kommune. Museet har desuden det marinarkæologiske ansvar for kyststrækningen fra Mariager Fjord til Vejle Fjord samt for søer og åer så langt vest på som til og med Silkeborg Kommune. Alt i alt er museets lokale ansvarsområde på ca. 6.000 km². Endelig har museet tilsynet med de fredede fortidsminder i 11 østjyske kommuner.

Museet drives med tilskud fra stat og kommune i tæt samarbejde med Aarhus Universitet. Desuden bidrager en række fonde til finansiering af forsknings-, udgivelses- og udstillingsaktiviteter. Museet havde i 2009 en bruttoomsætning på 52 mio. kr. og beskæftigede i alt 140 personer inden for institutionens eget budget, heraf 80 fastansatte medarbejdere.

Museets historie kan føres tilbage til 1861, hvor "Selskabet for den historisk-antikvariske Samling i Aarhus" blev dannet med kong Frederik VII som protektor. Siden 1970 har museet været hjemmehørende på herregården Moesgård sammen med Institut for Antropologi, Arkæologi og Lingvistik ved Aarhus Universitet. HM Dronning Margrethe II er i dag protektor for museet og en skattet gæst og samarbejdspartner.

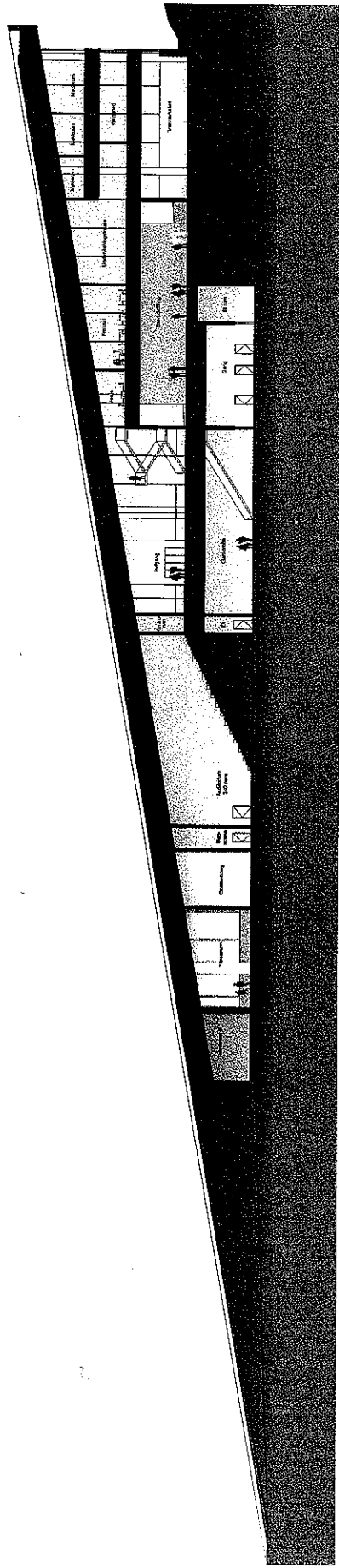
Museet råder over et udstillingsareal på i alt 2.200 m², hvoraf 700 m² anvendes til skiftende særudstillinger. Udstillingerne er placeret i her-

regårdens staldbygninger, og museet savner elementære publikumsfaciliteter som café og lokaler til aktiviteter for børn og unge. Desuden er der behov for yderligere møde-, undervisnings- og kontorfaciliteter til både museum og universitet.

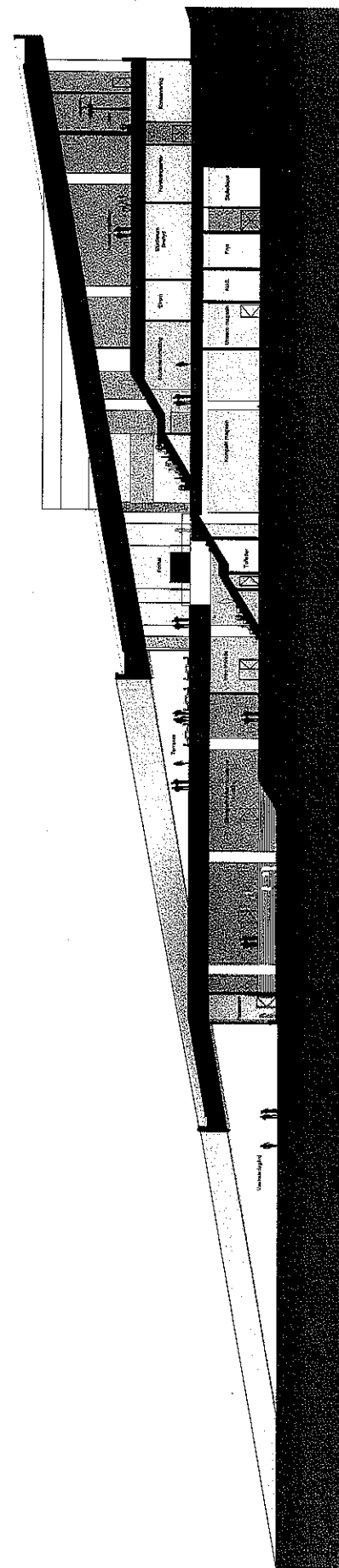

Prægsværd fra Illerup Ådal med greb af elfenben, sølv og guld.

Plantegninger

- 01
- 02
- 03
- 04
- 05
- 06
- 07
- 08
- 09
- 10
- 11
- 12
- 13
- 14
- 15
- 16
- 17
- 18
- 19
- 20
- 21
- 22
- 23
- 24
- 25
- 26
- 27
- 28
- 29
- 30
- 31
- 32
- 33
- 34
- 35
- 36
- 37
- 38
- 39
- 40
- 41
- 42
- 43
- 44
- 45
- 46
- 47
- 48
- 49

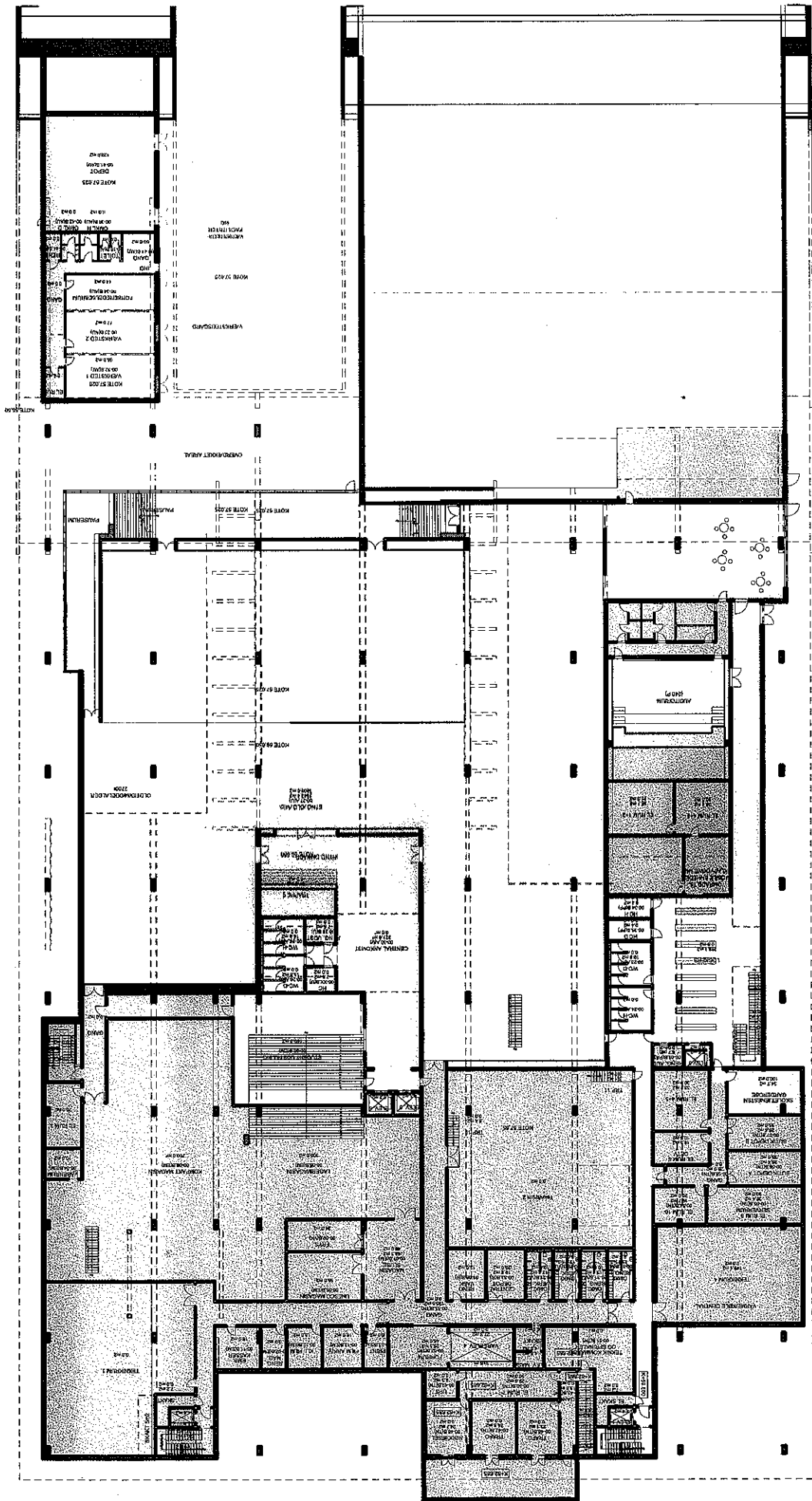

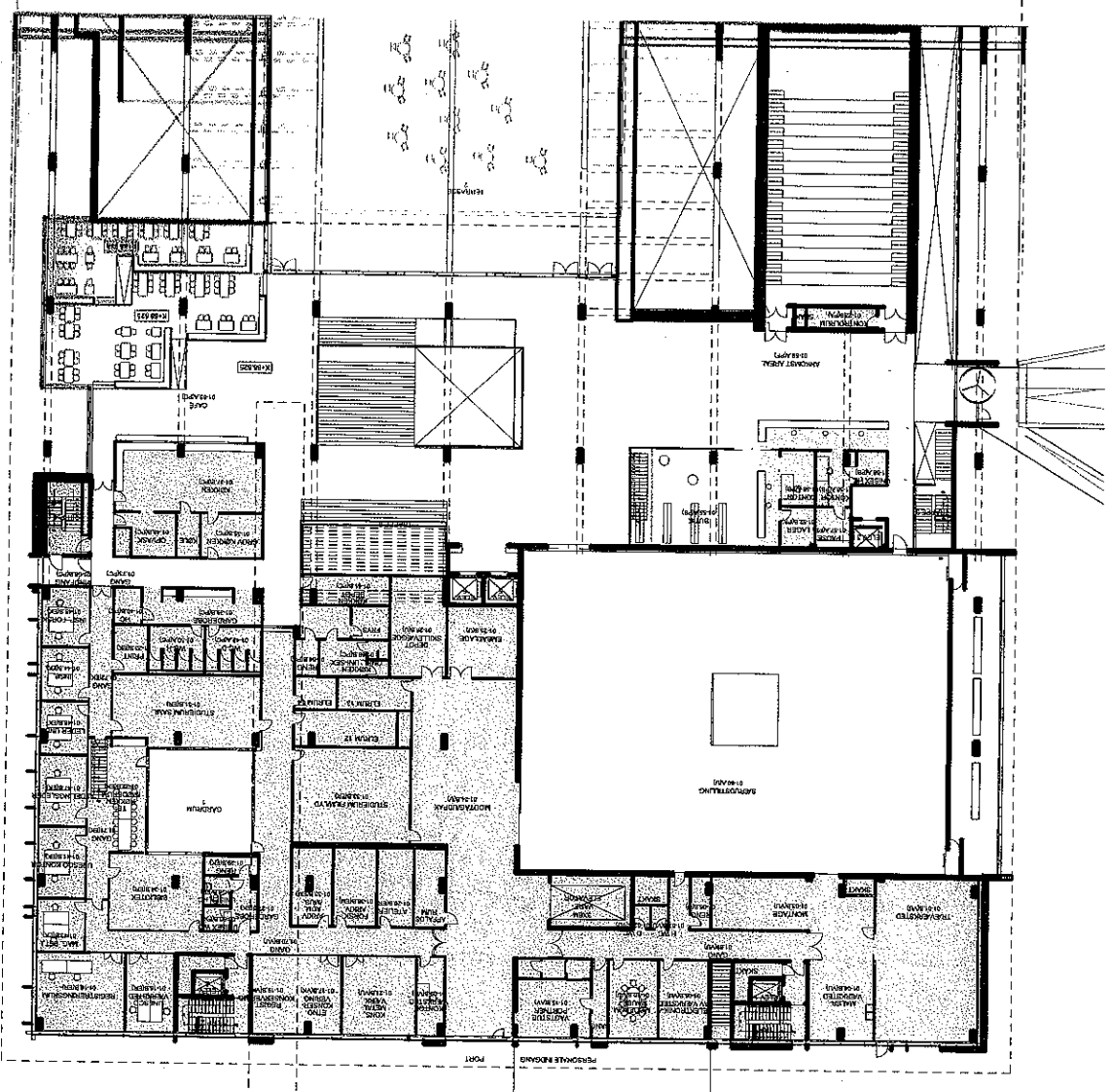
- 01
- 02
- 03
- 04
- 05
- 06
- 07
- 08
- 09
- 10
- 11
- 12
- 13
- 14
- 15
- 16
- 17
- 18
- 19
- 20
- 21
- 22
- 23
- 24
- 25
- 26
- 27
- 28
- 29
- 30
- 31
- 32
- 33
- 34
- 35
- 36
- 37
- 38
- 39
- 40
- 41
- 42
- 43
- 44
- 45
- 46
- 47
- 48
- 49

Øverste tegning til venstre: Snit gennem bygningen set fra vest.
Nederste tegning til venstre: Snit gennem bygningen set fra øst.
Billede ovenfor: Bygningen set fra nord-vest.

Plan 0

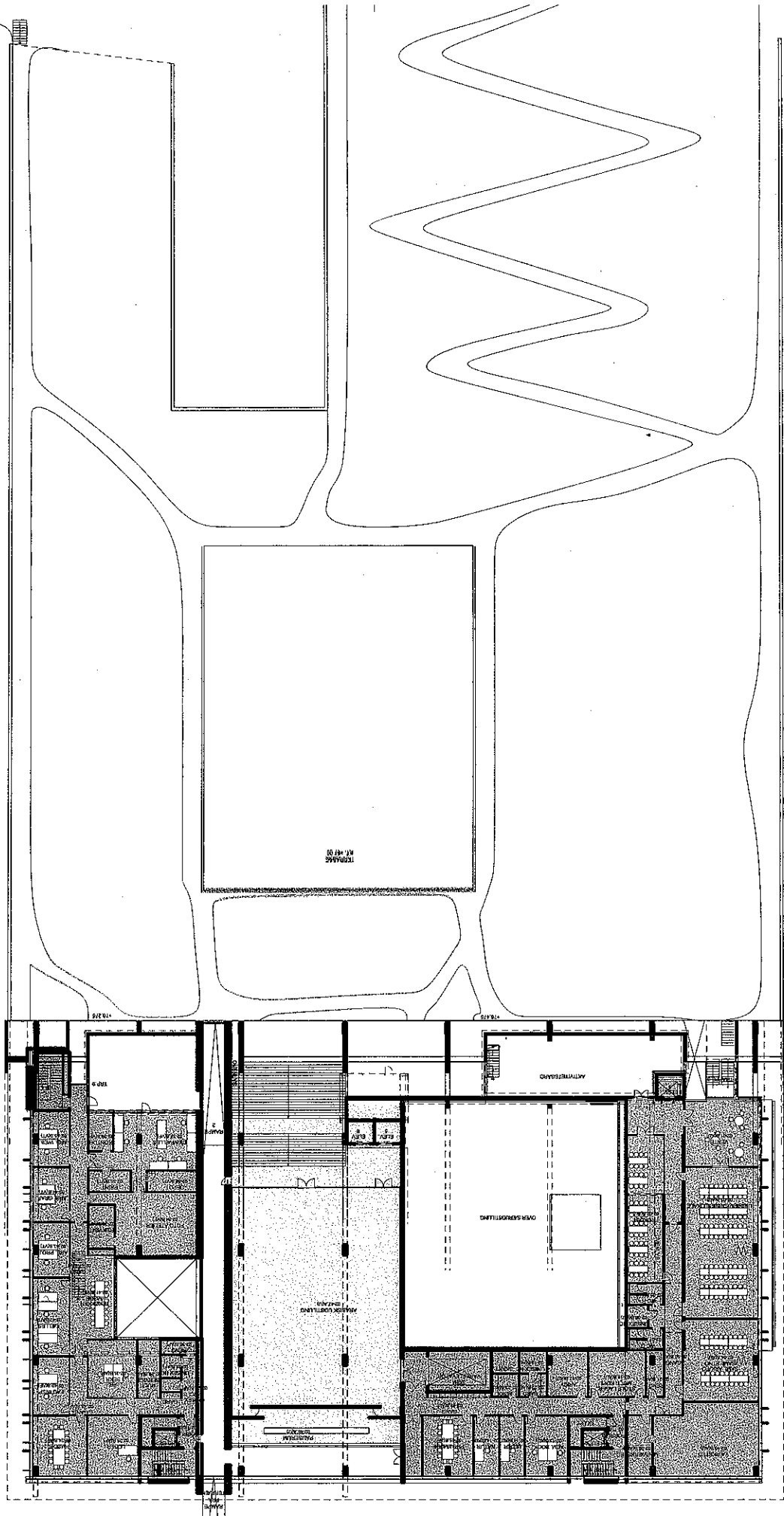

Plan 1

Plan 2

Plan 3

